

HRVATSKI glasnik

Godina XIX, broj 3

15. siječnja 2009.

cijena 100 Ft

Foto: Tímea Horvat

Prvi hrvatski bal Gradišća u Šopronu

Komentar

Umiru Šokci

Na pokopu naše tetke u Santovu, saznala sam kako je u 2008. godini u tom selu bilo 16 šokačkih sprovoda. I sama sam bila na dva od njih. U tom naselju, u toj oazi naše hrvatske riječi, običaja i tradicija, naših emocija i sjećanja gdje su Šokci koji su umrli u prošloj godini stavljali dio svojih života i na oltar hrvatske opstojnosti u Mađarskoj, sa svakim novim umrlim Šokcem, članom hrvatske zajednice u Santovu, sve nas je manje, smanjuje se, uzgred budi rečeno, i broj naših pretplatnika, jer mnogi od njih bili su vjerni čitatelji našega lista do posljednjih trenutaka svoga života. Unatoč skromnoj mirovini i skromnom načinu života, nisu štedjeli na godišnjoj pretplati.

Ne mogu se od svakoga od njih oprostiti posebnim nekrologom, ali neka im i moje razmišljanje u ovim redovima bude ispraćaj i spomen na njih, na ljude koji svojim djelima, a ne riječima čuvaju svoje. Lani u prosincu i naša izdavačka kuća Croatica podijelila je po mjestima koja su naručila ovogodišnji Hrvatski kalendar. Tako i u Santovu gdje je prodano, ne poklonjeno, 120 Hrvatskih kalendara. U jednoj našoj regiji u svim hrvatskim naseljima te regije, među svim udrugama, samoupravama, Hrvatima ukupno je prodano 125 kalendara. A jedno selo koje nosi titulu najselo kupilo je tek pet komada Hrvatskog kalendara. Naravno, lista onih koji nisu kupili nijedan komad podugačka je. Najviše Hrvatskih kalendara već godinama kupuje Salanta posredstvom tamošnje Hrvatske samouprave i njezina predsjednika Mije Štandovara, ove godine 175 komada. Ne znam jesu li ove brojke važan dio mozaika iz kojega se naslućuje budućnost naše zajednice i smjernice gdje bi trebalo ulagati i u koga. Ima naselja koja su na raznoraznim natjecanjima dobila više milijuna forinti iz manjinskih izvora, a naručila nisu nijedan primjerak od spomenutog izdanja. Ako neko od hrvatskih izdanja u Mađarskoj piše slikom i riječju o aktivnostima Hrvata, pa i o aktivnostima onih koji nisu naručili nijedan komad Hrvatskog kalendara, onda je to upravo Hrvatski kalendar. A naši Šokci polako umiru. I tko će onda čitati naša štiva? Svi oni članovi mnogobrojnih zborova, plesnih društava i zastupnici manjinskih samouprava, članovi mnogobrojnih civilnih udruga koji ga danas ne naručuju? Kako ćemo stvoriti svijest i znanje jednim o drugima, tradiciju koja se prenosi s pokoljenja na pokoljenje. Koliku bi potporu svojim nastojanjima zaslužili bošnjački ili santovački Hrvati kada bi se ona mjerila naručenim brojem Hrvatskih kalendara? Ili je najvažnije napisati formalno ispravan natječaj, upisati tridesetak ili sto birača u birački popis, izaći na glasovanje, a ne uložiti truda ni da svih pet biranih zastupnika izađe glasovati, tek njih nekolicina, da bi se utemeljila manjinska samouprava? Utemeljiti niz civilnih udruga, i dobiti milijune forinti na natjecanjima, za koga, za koju bazu, za onu koja određuje sudbinu Hrvata u nastupajućim godinama, koja troši novce na priredbe na kojima se jedva međusobno prepoznajemo, a još manje govorimo, da ne kažemo čitamo, na materinskom jeziku?!

Branka Pavić Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Nema rješenja, još uvijek, za prekid slovenske blokade hrvatskih pregovora o članstvu u Europsku Uniju. Naime slovenska je vlada u listopadu prošle godine blokirala otvaranje niza poglavlja pozivajući kako Hrvatska mora iz pregovaračkih materijala ukloniti sve dokumente koji, po mišljenju slovenske vlade, prejudiciraju (unaprijed određuju) granicu. Unatoč

velikoj diplomatskoj aktivnosti vodećih članica Unije i hrvatske diplomacije, Slovenci ostaju pri svome. Bez slovenske suglasnosti teško će biti Hrvatskoj. I dok hrvatski mediji pišu o slovenskoj blokadi i naporima Europske Unije pri posredovanju, bivši slovenski premijer izjavljuje kako je stvar Slovenije ujedno i stvar Europske Unije. Slovenski interes, ujedno je i europski interes i obrnuto. Tu uključene strane nisu Slovenija, Hrvatska i Europska Unija, kako se katkad pokušava prikazati. Tu postoje samo dvije strane – Europska Unija i Hrvatska. Slovenija nastupa kao dio Europske Unije, kazuje za tisak Janša.

Ovih je dana, po riječima HDS-ova predsjednika, Ured HDS-a poslao pismo poglavarstvu grada Pečuha o namjeri početka pregovora oko mogućega preuzimanja Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa, za što je u pričuvi HDS-ovih sredstava iz Fonda za ustanove za 2009. godinu, ako se klub može bitno preuzme, izdvojeno šest

milijuna forinti. Naime Skupština HDS-a na svojoj sjednici održanoj 20. prosinca ovlastila je vodstvo HDS-a da počne pregovore s gradom Pečuhom oko mogućnosti preuzimanja ove ustanove koja je u vlasništvu grada. Grad je pregovore ponudio i pečuškoj Hrvatskoj manjinskoj samoupravi, o čemu je ona, kako saznajemo, zauzela i stav na svojoj sjednici održanoj u studenom. Tako saznajemo kako je grad u studenom upitao mišlje-

nje gradske Hrvatske samouprave o uzdržavanju, funkcioniranju i vlasničkim pravima nad klubom. Gotovo prije godinu dana, na sjednici kojoj sam i sama nazočila, na sjednici Manjinskog savjeta Skupštine grada Pečuha (održanoj 12. veljače 2008. godine) predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Ivica Đurok tražio je u ime Hrvatske manjinske samouprave grada Pečuha da se s gradom počnu konkretni pregovori oko preuzimanja Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa. Kako i na koji način će se riješiti financiranje i djelatnost Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa i je li Hrvatski klub, preveliki teret za grad Pečuh, pokazat će budućnost. Ako je to teret gradu koji će 2010. godine nositi titulu Kulturna prijestolnica Europe i koji se diči programima u znaku multikulturalnosti i interkulturalnosti, onda to mjesto hrvatske duhovnosti neka doista bude u hrvatskim rukama.

Branka Pavić Blažetin

Bunjevačko prelo u Baškutu

Otvaranje nove „vulice“ u Petrovom Selu

Mikloš Kohut, načelnik sela, i Kristina Geošić, peljačica Pinka-Projekt d. o. o.-a, očigledno se veselu svečanomu trenutku

Povijesnim danom je nazvao Mikloš Kohut, petrovski načelnik, 11. decembar, četvrtak, kad je u hataru spomenutoga naselja otvorena nova ulica, kako se kaže po petrovski „vulica“, s brojnim grunti za zidanje familijarnih hiž. Kad se vozimo nutra u selo po starom putu od Jakove, veljek napravo, na početku asfaltiranoga puta su se strefili investitori, zastupnici mjesne Seoske samouprave da bi osvidočili predaju, na kakovu gvišno nije bilo pelde u minuli dvajseti ljeti. Kako je rekao petrovski prvak u svojem svetačnom govoru, ov plan je izmislio pred dvanajstimi ljeti još prethodni načelnik sela Joško Hiršl, a samouprava je tribala platiti prik osam milijun forintov da bi se mogla funkcija polja službeno izminuti u gradilišće. To se je dogodilo pred četirmimi ljeti, onda je nek bilo moguće iskati izvore, naticanja, a i investitore za napredovanje ovoga projekta, pod imenom Pinka Projekt d. o. o., što je zapravo skupna akcija mjesne samouprave i privatnoga investitora, ki je rodom iz Petrovoga Sela. Polag nove ulice je oblikovano sve skupa 31 mjesto za zidanje hiž, od toga su četiri mjesta u vlasništvu samouprave, ostalo 27 mjest će prodavati investitor. Infrastruktura je kompletna, biži kanalizacija, vodovod, plin, struja, upeljana je kablovska televizija, napravljene su grabe i putni temelj. Put još nije skroz asfaltiran dokle se bar polovica ne zaseli, ali stranka za pišake s pločniki je izgradjena, već je moguće na njoj se šetati skroz do kraja ceste, kih 700–800 metarov. – *Moremo i za konkretnu cinu govoriti, momentalno jedno mjesto za hižu stoji bruto 3,3 milijun Ft, koje ima blizu 1600 kvadratmetarov. To je dost veliko mjesto, plus kompletna infrastruktura, i mislimo da će to biti zanimljivo za naše, a i za buduće naše ljude. Hiže ćemo svakarčko potribovati, i dovidob su u selu svako ljetu 3–4 hiže zidali, a mi se ufamo da ćemo moći tako nastaviti, i čez deset ljet će se ova ulica*

napuniti sa stanovniki. Ako se pak pogleda druga strana ove ulice, tod je još moguće najmanje 31 mjesto ponovo napraviti, tako da mislim ki si kani zidati, mjesto će imati – je još dodao prvak Petrovoga Sela i istaknuo da iako imaju zainteresiranih, ki djelaju u Austriji, i odvud bi se laglje ganuli na posao, nadležniki ipak ne računaju na masovno doseljenje stranskih ljudi. Glavni investitor Tibor Geošić, ki jur mnogo ljet živi u Sambotelu i samo starinu dojde u cintir pogledati ter još živu sestru Nanicu, je rekao: – Čudakrat smo se pominali da što bi morali djelati da bi se ovo selo ganulo po novi puti, pak smo mislili ako mladinu ne moremo obdržati u selu, ako im ne moremo dati mogućnost svoje kuće napraviti, onda ovo selo već nima budućnost. Ja sam se ovde narodio, i živio, i zato sam mislio da im malo pomažem da ovde dalje živu u blaženstvu i nove generacije. Tako sam i ćutio da mi je dužnost svoj dio vanzeti iz ovoga projekta. Nije sad to važno što, koliko stoji, to je važno da se nešto napravi. Uza to Tibor Geošić nam je i to povidao da će za selo još jedan mali dar napraviti, a to će biti izgradnja svitline polag športskoga igrališća. Ugarsku pantljiku na početku ulice je prerizao petrovski načelnik u društvu Kristine Geošić, peljačice Pinka-Projekt d. o. o., a s tim je i službeno omogućeno prodavanje mjest. Kako će se zvati nova „vulica“, o tom će se odlučiti selo, morebit na malom referendumu.

-Tiho-

Saborski Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Odbor www.sabor.hr/OdborHrvatiIzvanRH hrvatskim udrugama i ustanovama, Hrvatima i Hrvaticama u svijetu, čestitajući Božić i novu, 2009, godinu, u ime svih članova obatio se riječima: *S obzirom na to da veliki dio hrvatskog naroda živi izvan granice države Hrvatske, sa zadovoljstvom vas obavješćujemo da je odnedavno u najvišem zakonodavnom i predstavničkom tijelu Hrvatske – Hrvatskom saboru – utemeljen Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Pozivamo sve vas na suradnju i razvijanje uzajamnih veza, a na dobrobit kako Lijepa naše tako i iseljene Hrvatske.* U djelokrugu Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske jesu poslovi utvrđivanja i praćenja provedbe politike, a u postupku donošenja zakona i drugih propisa ima prava i dužnosti matičnoga radnog tijela u područjima koja se odnose na: pravni i stvarni položaj dijelova hrvatskoga naroda, te hrvatskih manjina u drugim državama i predlaganje mjera za unapređivanje svekolike suradnje radi ostvarenja i zaštite prava i očuvanja nacionalnog identiteta, sve oblike međunarodne i druge suradnje kad je to u interesu Hrvata u susjednim državama i svijetu kao i s time povezano usmjeravanje financijske potpore. Nadalje, poticanje programa povratka hrvatskih useljenika, te skrb o hrvatskim useljenicima na područja od posebne državne skrbi, inicijative i prijedloge koje podnose Hrvati iz susjednih država i svijeta, održavanje redovitih veza s predstavnicima Hrvata izvan Republike Hrvatske te zaštitu prava i interesa hrvatskih državljana koji žive ili borave u inozemstvu kao i osiguranje osobite skrbi i zaštite dijelovima hrvatskoga naroda izvan Republike Hrvatske. Predsjednik Odbora je mr. sc. Ivan Bagarić, potpredsjednik Boro Grubišić, a članovi Ivo Andrić, Rade Bošnjak, Brankica Crljenko, Petar Mlinarić, Daniel Mondekar, Ivica Pančić, Ivanka Roksandić, Vedran Rožić, mr. sc. Tatjana Šimac Bonačić, mr. sc. Tanja Vrbat i Dragan Vukić. Odbor čine i imenovani članovi iz reda javnih, znanstvenih i stručnih djelatnika: mr. sc. Stephen Bartulica, mr. sc. Vice John Batarelo, dr. sc. Ivica Lučić i dr. sc. Ines Sabotić. Svoje primjedbe, zahtjeve i prijedloge možete uputiti telefonom, faksom, pismom na adresu: ODBOR ZA HRVATE IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE, Trg Sv. Marka 6. 10 000 Zagreb, Tel. 00385-1- 4569 475, Faks. 00385-1-4569 312 ili elektroničkom poštom:

odborhhrh@sabor.hr
(www.matis.hr).

Mirno predbožićno vrijeme i u Kemlji

Mi Kemljanci u adventu smo imali lipe četire nedilje kad smo našgali sviće na adventskom vijencu. Prvu sviću su našgala dica iz čuvarnic, i pokazala su kako se pripravlaju na Božić.

Druga nedilja je slišila mjesnoj Hrvatskoj manjinskoj samoupravi, na kojoj su božićne jačke pjevali člani zbora Mali Dunaj, a sviću je našgala na vijencu predsjednica HMS-a Marija Nović-Štipković.

Treću nedilju je pozdravila mjesna Nimška manjinska samouprava. Za jačkama svi smo išli va crikvu kade se je začeo božićni koncert. Čuda ljudi je došlo da poslušneju lipe jačke. Crikva u Ugarskoj Kemlji je manja nek naša, tako da su čudami na ulici mogli nek poslušati koncert. Uz domaće grupe su bili gosti iz Darnova (Darnózseli) i Idera (Hédervár). Nastupilo je 150 jačkarov. Po programi smo pozvali sve diozimatelje na razgovor i skupno jačenje u dom kulture.

Četvrtu sviću su našgali tančoši folklorne grupe Kemene. Oni su pokazali betlehemsku igru. Pekli su kolače i razdilili med ljudi. Za programom je u domu kulture načelnica sela Zsuzsanna Balsay pozdravila sve nazočne. Hladno je bilo jako, zato su ljudem dilili kuhano vino i pecivo. Dom kulture se je napunio ar je bio koncert muzikantov Bojtorján. Stare i nove pjesme su jačili, ke smo svi poznali.

Drugi dan su imala božićne igre školska dica. Od prvoga do šestoga razreda su nastupila na pozornici. Svenek su se jako pripravljala na ov svetak tako učiteljice kot i dica, ali sad je bio još zvanaredniji cijeli program. Nije bilo takovih oči ke su ostale prez suz. U našem susjednom selu, u Novákpusztu, je bio isto tako lip koncert, nastupile su hrvatske, nimške i ugarske grupe.

Na Badnjak su hodili betlehemari po svi ulica. I kod nas su bili doma. Oni na dvi jeziki povu njev pozdrav – na hrvatskom i ugarskom. Nažalost, imamo va seli i takove hiže kade ne znaju domaćini po hrvatsku, zato moraju povidati po ugerski. Ljudi našega sela znadu reći da su se zi punim srcem pripravili na najlipši svetak va prošlom ljetu, na narodjenje Jezusa.

Marija Nović-Štipković

Komentar

Nigdor zaslužan?

S turobnim srcem sam preštala izvješćaj lanjsko ljetu o slavljenici Državnoga dana Hrvatov. S tužnim srcem i zato jer med odlikovanimi ljudi nisam našla nijednoga Gradišćanskoga Hrvata. Ta falinga, komu-kako, ali morebit je i iritirajuća. Sad ja ne znam naši zastupnici, političari, ili pak civilna društva nisu u svojoj velikoj zaposlenosti našli vrimena da se malo študiraju, gdo bi mogao biti u našoj regiji toliko zaslužan? Ili su svi od drugoga očekivali da nekoga predloži, i tim se priznaje i djelo i u našoj regiji, ali zaistinu su mislili da za državno odličje nigdor nije zaslužan!? Da ne zajdu po toj slici neki u dvojbu ili u krivo sudjenje, ja ipak moram napisati da smo mi, Gradišćanci, vridni ljudi, i sami med sobom znamo najbolje ki koliko miri na jednoj društvenoj vagi. Morebit nekim će biti bodljika u oči da sam si zela hrabrenost i skupaspravila sam imena mojih kandidata za spomenuto priznanje. Pišem to u zaufanju da na kraju ovoga ljeta, nekomu će trupiti u glavu barem jedno ime iz ovoga spisa. Lištu bi začela, nažalost, s jur pokojnom *Anom Milišić-Horvat*, odgojiteljicom i peljačicom petroviske čuvarnice, kojoj za žitka nisu dovoljno zahvalili što je sve napravila za petroviske mališane, kako je desetljeća dugo čuvala hrvatski jerb, i koliko je bila aktivna u društvenom žitku. Isto tako *Pavlu Horvatu* bi sad jur samo postumus odličje mogli uručiti, za svismo i odano farnikovanje med Hrvatima, za pisanje i održanje materinske riči. (To je nedavno i učinila Hrvatska samouprava Jursko-mošonsko-šopronske županije.) Ali još nije kasno to odličje prikdati petroviskomu farniku *Ivanu Šnelleru* ki je jur u mirovini, ali još svenek drži po hrvatski u svojoj vjeri ne samo Petrovišćane nek i Hrvate u Sambotelu. Ovo ljetu svečuje pak i svoju zlatnu mašu med voljenimi vjernici. Židanka *Matilda Bölcs* je pred kratkim stupila u mirovinu i ljeta dugo je podučavala u peštanskoj hrvatskosrpskoj gimnaziji, potom pak na Katedri za hrvatski jezik i književnost tadašnje Visoke škole u Sambotelu. Piše poeziju, bila je glavna urednica literarnoga časopisa *Riječ*, a izdala je i brojne knjige za školsko upotribljavanje. Kratko vrijeme, ali je peljala i Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, a sad u Hrvatskom Židanu djeluje na čelu Društva Škoruš. Ljetos navršava 60 ljet života. *Dr. Šandor Horvat* iz Narde takaj je ovo ljetu jubilar i svečuje 50.

obljetnicu žitka. Med njegovimi zaslugami moremo nabrajati novinarsko djelo u županjskom listu, ističući izvješćaje za Hrvate u Željeznoj županiji, peljao je kot načelnik svoje rodno selo, napisao mu i monografiju, a kot direktor Županijskoga muzeja Savaria svenek je pred očimi držao hrvatska istraživačka polja. Piše pjesme na svojem materinskom jeziku, a njegovi etnološki studiji su vrlo poznati i širom svita. Petrovišćanka *Ana Škrapić-Timar* jur tomu već od 15 ljet dirigira amatersku kazališnu scenu u ovom južnogradišćanskom selu, ne za debelu lovu, nek zastunja. Uza to je učiteljica hrvatskoga jezika i jako aktivna u domaćem društvenom gibanju. Kade je ime *Miška Horvata*? Bivšega načelnika Gornjega Četara, ki je dugoljetošnji hrvatski zviranjak pravi, poslanik u različiti tijeli, danas u mirovini i totalno pozabljen. Tamburaški dirigent iz Koljnofa, *Janoš Sallmer*, u Umoku je iz pepela stvorio jednu od najkvalitetnijih tamburaških grup u Gradišću, ka ovo ljetu slavi desetu obljetnicu, i ka je uz rekordno vrijeme izdala još i već obljubljenih cedejkov. Zvana toga vodi i tamburaški sastav u svojem domaćem selu. A mogla bi postaviti pitanje, zašto nigdor ne pelja računa o Društvu gradišćansko-hrvatske mladine u Ugarskoj, o ovoj jedinjoj omladinskoj hrvatskoj (!) stvorevini u cijelom orsagu? Lani priredjeni 15. jubilarni omladinski tabor u naši hrvatski politički krugi nikogar nije preveć dotaknuo, zvana Škorinoga koncerta. Malo je ublažila županjska nagrada pred kratkim, kolektivno pozabljenje na bivšu predsjednicu toga društva, na *Ingu Klemenšić* ka je čez 12 ljet stala na čelu gradišćanske mladine, a nigdar nikakovo priznanje nije prikzela od krovnih tijel. Lani je slavila hrvatska grupa u samboteljskoj čuvarnici „Čarobni dvorac“ desetu obljetnicu osnivanja, a koliko je truda, muke u to djelovanje položila nje odgojiteljica *Helena Devai-Gerenčér*, to bojsek samo privremeni svidoki znaju. Oni bi bili moji favoriti u kandidiranju za najGradišćance, i bilo bi vrijeme da i naše peljačstvo upametzame te vridne ljude. Nije potriбно ničije djelo u zane-marmetati iako sve to iz odzgor izgleda manje atraktivno. U naši naselji uspjeh opstanka se pripisuje prvenstveno i ovim ljudem. Od danas do sutra.

-Timea Horvat-

Priznanje zaslužnim Gradišćancem

*U Jursko-mošonsko-šopronskoj uručeno tri,
u Željeznoj županiji jedno odličje*

*Kemljanskomu zboru „Mate Meršić Miloradić” je u Starom Gradu prikdao odličje
Štefan Kolosar, predsjednik Hrvatske samouprave u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji*

*Marija Novičić-Štipković, peljačica zbora,
je zahvalila za nagradu*

Na starogradskom adventskom svečevanju, slično kot i lani, dodijeljena je jedna županijska nagrada „Za manjine“, ku su lani osnovali zastupnici Hrvatske samouprave u Jursko-mošonsko-šopronskoj županiji. Ljetos su bile odlikovane jačkarice zbora „Mate Meršić Miloradić” iz Kemlje, ke su lani početkom ljeta svečevale 30. jubilej osnivanja. Valja znati za ov korus da je jedan od najstarijih na području Gradišća, i u njemu su danas većinom umirovljene žene. Tajedno jedanput se najdu u Hrvatskom klubu, i osebujno na vlašće veselje i zajachu si pod peljanjem Marije Novičić-Štipković, ka je ujedno i predsjednica mjesne Hrvatske manjinske samouprave ter i vlasnica županijske nagrade od lani. Od nje smo doznali da zbor jur rijetkokrat ide na nastupe izvan sela, ali pri hrvatski priredba u domaćem krugu svenek su oduševljene izvodjačice tih dvisto gradišćan-

skih jačak ke su sabrale kroz toliko ljet. Druga nagrada je predana 14. decembra, nedilju, u okviru adventske svečanosti na Undi, Koljnofki Ingi Klemenšić na ku su nekako nepravdično pozabila vrhunska politička, a i civilna hrvatska tijela. Ona je ipak stvorila jedino, još i dandanas funkcionirajuće hrvatsko društvo mladih, na tlu cijele države. Društvo gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj minulo ljet je priredilo u Hrvatskom Židanu 15. jubilarni tabor koji je jedno od najvažnijih spravišćev u njegovom programu. Ingrid Klemenšić pred dvimi ljeti se je odrekla svoje funkcije, polag toga je učiteljica hrvatskoga jezika u koljnofskoj školi, no već je aktivna u društvenom žitku Gradišćanskih Hrvatov u Austriji, a uredila je i Gradišće kalendar 2009. ljeta, takaj u Austriji. Kako je rekao Štefan Kolosar, predsjednik županijske Hrvatske samouprave, ova skromna nagrada je znak pažnje da ipak Gradišće nigdar ne pozabi na svoje vridne ljude. Treća nagrada je pripala nažalost jur pokojnomu, vridnomu podniku hrvatskoga naroda. Postumus odlikovanje dušobrižnika Pavla Horvata su 15. decembra, pondiljak, u Juri prikzele koljnofske sestre Marija i Eržika Pajrić ke su do zadnje ure podvarale gospodina u svojoj fari u Keveždi. Rodjeni Vedešinac, Pavao Horvat od 1954. ljeta, kad je bio zaređen za farnika, veći dio svojega žitka je proveo

Karol Meršić

Ingrid Klemenšić

med Hrvatima Koljnofa, Prisike, Kemlje, svenek je s velikim poštovanjem govorio o hrvatskomu narodu, o ljubavi prema materinskom jeziku, a njegove *Molitve*, zbirka pobožnih pjesam, je izdana u Zagrebu 2000. ljeta. Vjekovječno zbogomdavanje mu je bilo 27. novembra lani u rodnom selu.

Razlika med nagradama dvih županij je da u Željeznoj županiji Samouprava županije dili to odličje jur od 2001. ljeta za zaslužne pripadnike četirih narodnih grup. Med Gradišćanskimi Hrvatima ljetos je u Vasváru 14. decembra, nedilju, mogao prikzeti to priznanje na prijedlog Samouprave grada Kisega Karol Meršić. Rodjeni Plajgorac je uz ostale aktiviste u spomenutom gradu osnovao 1994. ljeta gradsku Hrvatsku manjinsku samoupravu, a bio joj je i predsjednik sve do 2006. ljeta. U to vrime je u spomenutom naselju formirana jaka hrvatska zajednica, ka je imala zvanarednu ulogu u sazidanju odličnih kontaktov s drugimi hrvatskimi seli u Gradišću, štoveć i s rodnim mjestom Nikole Jurišića. S gradom Senjom je i potpisana povelja o partnerstvu dvih općin, odonda su gusti međjusobni posjeti. Karol Meršić sa svojim dobrovoljnim djelovanjem je pokazao peldu i doprinosio obnovi crikve Sv. Mirka, ka je u njegovanju mjesne Hrvatske manjinske samouprave, a uprav tako je imao važnu ulogu i u skrbničtvu hrvatskih grobov.

Svim slavljenikom gratuliramo i željimo im čuda zdravlja ter veselja i lipih trenutkov u našem malom, ali tim već vridnom roju.

-Tiho-

Jedna od zadnjih slik o farniku Pavlu Horvatu u crikvi Kevežde

PEČUH – U organizaciji Roditeljske zajednice Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkoga doma Miroslava Krležu, 7. veljače u školskome predvorju (Ulica Sziget 97) organizira se tradicionalni bal, koji je otvoren svim zainteresiranima. svirat će Orkestar Baranja, a ulaznica na bal je 1200 Ft.

PEČUH – U Galeriji Cспор(t) Horde pečuškoga Hrvatskog kazališta u četvrtak, 15. siječnja, s početkom u 18 sati otvara se izložba grafičara i dizajnera Dániela Ludviga koji je diplomirao u Pečuhu 1999. godine i autor je niza samostalnih i skupnih izložaba ostvarenih diljem Mađarske. Izložbu će otvoriti redatelj László Bagossy.

FILEŽ – Grupa od sedam ljudi okolo Filešca Martina Jordanića djela na novoj knjigi o običaji Gradišćanskih Hrvatov. Projekt je pokrenuo pred desetimi ljeti. Za opširnu dokumentaciju je Jordanić propustovao 86 hrvatskih sel u Gradišću, Ugarskoj i Slovačkoj, i pobrao oko 150 različitih običajev. Knjiga će izajti na protuliće. Momentano djelaju na layoutu knjige, ka će imati naslov „Narodni običaji Gradišćanskih Hrvatov”. Knjiga će imati 390 strani i će sadržavati 50 slik kot i 52 narodne jačke s notami.

PEČUH – U tom će se gradu 2013. godine održati svjetski kongres simfonijskih orkestara i udruženja. O tome je donijelo odluku predsjedništvo tog udruženja koje svake dvije godine organizira međunarodnu konferenciju. Sljedeća će ove godine biti održana u američkom Cincinnatiu, a 2011. godine na Tajvanu. Pečuh je dobio domaćinstvo 2013. godine u jakoj konkurenciji.

SERDAHHEL – U subotu u poduzeću LacDuke Kft. slavila su se dva sadržaja, naime pilana koja proizvodi drvene tiplije i druge drvene proizvode te alate otvorit će drugi pogon za proizvodnju drvenog briketa, a prema planovima, za pola godine otvorit će se i pogon proizvodnje paleta. Chiappin Massimo, upravitelj d. o. o.-a, talijanskog je podrijetla, pa već treću godinu priređuje proslavu talijanskog blagdana Befane. La Befana je najštovanija talijanska legenda. Slavi se na katolički blagdan Sveta tri kralja, 6. siječnja. Taj blagdan je za djecu u Italiji veće slavlje od Božića. Befana, slično kao Sv. Nikola, donese darove za djecu kroz kamin. Na dan dobroćudne vještrice pali se velika vatra kako bi sve loše izgorelo i nova godina započela u čistom ozračju. Proslavu je pratio program sumartonskih tamburaša i puhača te mješovitoga pjevačkog zbora. Domaćini su svakoga počastili pečenjem, a djeca su podarena slatkišima.

Intervju

Iskustva jednog desetljeća

Hrvatska manjinska samouprava u Kaniži prvi put je osnovana 1998. g., i otada pri svakom manjinskom izboru ponovno je osnovana. Marija Vargović od samih početaka je njezina predsjednica i ona tu dužnost obnaša drukčije nego ostali predsjednici u Pomurju, naime ona to radi u punom statusu. Tijekom deset godina uspjela je okupiti Hrvate, organizirati ih, no još ima mnogo zadataka. O tome smo porazgovarali nakon proslave obljetnice.

Razgovor vodila: Bernadeta Blažetin

Počelo je prije deset godina i ti otada stalno radiš kao predsjednica. Kako je počelo?

– *Moram spomenuti Stipana Blažetina, koji me je potaknuo da okupim Hrvate u Kaniži, no i sama sam osjetila potrebu kada sam se doselila ovamo i kada je oslabjela moja veza s hrvatskim naseljima. Bilo je nekolicina ljudi koji su razmišljali slično. Krenuli smo u potragu, pronaći Hrvate u gradu, a kada je osnovana samouprava, mislila sam da svakako treba utemeljiti udrugu. Najlakše je bilo osnovati zbor, pjesma svakoga sjedinijuje. Kada sam vidjela da ljudi imaju volju i uvijek nas je bilo više, to mi je dalo snagu. Vidjela sam da Hrvati u gradu imaju unutrašnju potrebu da se okupljaju, da se prisjete starih vremena, svojih običaja, tradicija. Od samih početaka nam je bilo važno da uključimo mlade, ali to je vrlo teško išlo, pokušali smo na razne načine, probali organizirati za njih besplatan tečaj hrvatskoga jezika, ali nije bilo interesa. Oni već nisu odrasli u takvom okruženju, za njih pripadanje hrvatskoj manjini ne znači mnogo, jedino ako to njihovi roditelji naglašavaju i dobiju volju za naše aktivnosti. U tim nastojanjima opet nam je pomogla glazba, koja je ista na svim jezicima, i osnovali smo tamburaški orkestar. To smo uspjeli 2007. g., izgleda da se dobro uhodao, djeca na probama vide da treba naučiti i hrvatski jezik kako bi razumjeli što pjevaju.*

Otpočetak profesionalno obnašaš dužnost predsjednice, ti si jedina u Pomurju koja to tako radiš. Kako si to uspjela izboriti?

– *Treba uzeti u obzir i to da se tu radi o gradu, koji ima znatno veći proračun od naselja. Imala sam i sreću, onomad je grad vrlo dobro prihvatio našu manjinsku samoupravu. Potražila sam čelnike grada i tumačila im želju hrvatske manjine u gradu, tada su mi dali prostoriju i rekli da počnem raditi, a kada će vidjeti našu aktivnost, onda će to i honorirati. Počela sam to raditi u punom statusu i znala sam da je to meni glavni zadatak. Možda mnogi ne znaju da je moj zadatak sve, od administracije do natječaja, organiziranja priredaba, nastupa, do nabave bilo kakvih stvari bez ikakve institucionalne pozadine. U selima je to drukčije ustrojeno, to se rješava unutar mjesne samouprave pomoću škole, doma kulture itd., ovdje to ne postoji, mogla bih reći da sam sama odgovorna za sve to.*

Kako to prihvaćaju ljudi oko tebe, nisu li bili neki zavidni da ti za taj posao dobiješ plaću, što ostali zapravo dobrovoljno rade?

– *Nisu, premda pouzdano ne znam. Meni je bilo važno da ako radim u punom statusu, moram što više uraditi, sve više novaca nabaviti, što više stvari organizirati na raznim poljima. Nakon određenog vremena vidjela sam da su ljudi zadovoljni mojim poslom. Meni je bilo najdraže kada su nakon 4–5 godina vidjeli da već toliko posla ima da sve to ne mogu sama, pa su mi mnogi počeli pomagati, a njihov rad, naravno, nekako moram i ja honorirati. Vrlo mnogo mi pomaže dopredsjednik Stjepan Prosenjak, na koga se mogu oslanjati u svakoj prilici, no mogla bih navesti i druge članove samouprave, pa i članove zbora, koji su uvijek pripravnici oko organiziranja.*

U posljednje vrijeme na sjednicama Hrvatske državne samouprave više puta je predloženo da bi trebalo postaviti profesionalne ljude po regijama, koji bi usklađivali djelovanje manjinskih samouprava, ustanova i civilnih udruga. Ti u svezi s tim imaš i neko iskustvo. Što je tvoje mišljenje o tome?

– *I ja smatram da bi to trebalo nekako ostvariti. Deset godina radim u punom statusu za hrvatsku manjinu i ne mogu reći da sam se dosađivala. Svi znamo da je odnarođivanje vrlo snažno, a znamo i to da ljudi moraju raditi za svoju egzistenciju i za obitelj, to je svakako neophodno, zato ne možemo očekivati da netko veći dio svoga vremena posveti*

hrvatskoj zajednici bez ikakva honorara. Ako pak ne posvetimo dovoljno vremena, ne možemo dolično napredovati. Ljudi koji imaju svoje radno mjesto ne mogu se dostatno posvetiti manjinskim zadacima. Već sam i ja dobila kritiku: na natječajima sam dobila toliko novaca zato što sam predsjednica odbora za kulturu, a to nije tako. Ja taj posao radim u punom statusu i ja imam dovoljno vremena da se dobro pripremim na te natječaje, da sve točno ispunim, više puta pregledam. I drugdje bi to išlo bolje ako ljudi ne bi trebali na više strana misliti, uza svoj posao još sve te stvari sređivati. Često su razne sjednice u svezi s manjinama prije podne, kada ljudi koji rade ne mogu im nazočiti, organiziraju se konferencije i ljudi ne mogu doći, jer s posla nije tako lako doći, nijedan poslodavac neće reći: idi samo manjinske poslove rješavati, a mi ćemo tebe zamjenjivati.

Na priredbi desete obljetnice dokazano je koliko ste radili na polju kulture, ali meni nedostaju sadržaji vezani uz razvijanje manjinskog jezika. Nema škole u Kaniži u kojoj se predaje hrvatski jezik.

– Već sam to više puta pokušala ostvariti i u osnovnoj i u srednjoj školi. U srednjim

školama imamo čak i nastavnike koji bi mogli predavati, ali nije bilo dovoljno prijavljenih. Sada imamo jednu ustanovu koja bi krenula ovim putem, željeli bi od jeseni pokrenuti hrvatski jezik, u tu školu pohađa dosta djece iz pomurskih naselja, oni su već napravili takav nastavni plan kojim bi počeli podučavati hrvatski jezik od prvog razreda, a u toj ustanovi djeluje i gimnazija.

U gradu uvijek ima više mogućnosti i za promidžbu, za uključivanje u razne manifestacije, propagirati nazočnost manjine. U kolikoj mjeri ste to uspjeli?

– Nažalost malo, i to ovisi o čelništvu grada, kako razmišlja o važnosti manjina. U prošlom mandatu uspjeli smo graditi na suradnji grada Kaniže i Čakovca, došlo je do zbratimljenja dvaju gradova, no to je nekako oslabjelo. U prošlom mandatu ja sam bila i članica jednog odbora gradske samouprave, pa smo tako bili „bliže ognju”. Mi smo iz toga mnogo profitirali. Čovjek izravno dobiva informacije, a i oni mogu stalno pratiti rad naše organizacije, ali što je vrlo važno, treba paziti da ne podlegnemo nikakvoj politici, odnosno strankama. Mi trebamo imati pred očima svoje manjinske interese, neovisno o bilo kojoj stranci. Treba s većinskim narodom pronaći sporazum, činiti ono što je od ob strane koristi. Bilo bi dobro kada bi naši ljudi dospjeli na razna odgovorna mjesta, gdje se rješavaju mnoga pitanja, jer s njihovom nazočnošću uvijek dođu na vidjelo i manjinski interesi.

Nekoć si htjela da Kaniža postane kulturno središte pomurskih Hrvata.

– Imala sam nakanu to uraditi jer udruženo je lakše sve postići. Prije su i iz sela dolazili vjernici na hrvatske mise, sada je i to oslabjelo, no na razne kulturne smotre ipak uspijem okupiti skupine. Ako želimo opstati još neko vrijeme, moramo se držati jedan uz drugog i pomoći jedan drugom.

BIZONJA – Bizonjsko hrvatsko društvo, tamburaši i jačkarni zbor Jorgovan srdačno Vas pozivaju, kot u staro vrime, na Bal Hrvatov u Bizonji, 17. januara, subotu, u mjesnu gostionu Hrvatski raj. Bal otvaraju Bizonjske divojčice, a za zabavu su odgovorni petrovski svirači Pinka-banda. Najbolje maškare čedu biti nagradjene, a ulaznice služu i za cedulju tombole.

ČAKOVEC – Međimurska je županija 9. siječnja slavila spomen-dan kojim se obilježava sjećanje na dan donošenja Rezolucije o odcjepljenju Međimurja od mađarske države i pripojenje Hrvatskoj. Riječ je o danu kada je 1919. godine na današnjemu Franjevačkom trgu u Čakovcu održana Narodna skupština kojoj je pribivalo više od deset tisuća ljudi i na kojoj je donesena Rezolucija o odcjepljenju. Vojni pohod za oslobođenje Međimurja od Mađara i pripojenje matici zemlji ustrojio je dr. Ivan Novak. Također te godine donesena je odluka o izdavanju novoga tjednika „Međimurske novine” jer je tada prestao izlaziti dvojezični mađaronski tjednik „Muraköz – Međimurje”. Naime nakon Božića 1918. godine i vojnog oslobođenja Međimurja to više nije bilo moguće. Prvi vlasnik lista bio je dr. Ivan Novak. Stoga se svake godine polaže vijenac na grob dr. Ivana Novaka i održavaju su programi vezani uz taj povijesni događaj.

ČAKOVEC – Posredstvom Narodnosne udruge za unapređivanje Pomurja, predstavnici Zapadnozadunavske regionalne razvojne agencije iz Jegerseka sastali su se s kolegama, predstavnicima Regionalne razvojne agencije Međimurske županije, 9. siječnja u županijskom uredu u Čakovcu. Na sastanku se raspravljalo o mogućnostima suradnje glede zajedničkih projekata, odnosno pisanja zajedničkih natječaja za europske fondove za prekograničnu suradnju između Mađarske i Hrvatske. Agencije dviju država izrazile su želju za potpisivanjem ugovora o međusobnoj suradnji, te obnavljanje veza između dvije susjedne županije, Zalske i Međimurske. Dogovoreno je da će suradnici dviju agencija izraditi idejni plan mogućih zajedničkih projekata.

UMOK – Hrvatska manjinska samouprava sela, Hrvatsko kulturno društvo Kajkavci i Pansion Tornácos, srdačno Vas pozivaju 17. januara, subotu, na Hrvatski bal, jur tradicionalno, u Pansion Tornácos u Hečki. Bal otvara u 19 uri HKD *Kajkavci* (tamburaši i tančoši), a u 19.30 uri slijedi vičera. Za dobru zabavu će se skrbiti petroviska „Pinkica”, a u polnoći sve goste čeka pukanje bogate tombole.

Predbožićna svečanost u HOŠIG-u

U povodu predbožićne blagdanske svečanosti, 18. prosinca, u školskoj blagovaonici – pokraj postavljenih stolova – uz informacije koje su se ticale okupljenih prosvjetnih te inih djelatnika naše budimpeštanske obrazovno-odgojne ustanove, a među inima i zastupnike hrvatskih okružnih samouprava te autora ovih redaka, posebno je pozdravila i zahvalila na tijekom školske godine pruženim podrškama domaćica, ravnateljica Anica Petreš-Németh. Nakon svečanog objeda pak prešlo se u već svijetom prepuno i svečano „obučeno” predvorje, okićeno raznobojnim balončićima, cvijećem, borovim drvčecima i pozdravnim natpisom „Jer će On s neba stići sa zvijezdama!”, otpočeo šaroliki program posvećen najvećemu kršćanskom blagdanu, Isusovu porođenju u Betlehemu.

Kako nam je poznato, Godišnji plan djelatnosti za 2008/09. školsku godinu, Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đakčoga doma, već tradicionalno, predviđa dostojnu proslavu božićnih blagdana, mira i ljubavi ljudi dobre volje, a što se i ovoga puta ogledalo u sadržajno osmišljenoj i dobro pripremljenoj predstavi naše školske mladeži, njihovih učitelja i nastavnika.

Naime u cijelosti na umjetničkoj razini izvođenja osnovnoškolaca i gimnazijalaca, počev sa simboličnim kićenjem božićnoga bora, odnosno prizora iz bajke „Snjeguljica” te razdragane i vesele božićne pjesmice „Zvončići, zvončići, zvone cijelu noć” kao osebujno izvanrednim instrumentalno-solotrubačkim nastupom s blagdanskim pjesmama: „Narodi nam se”, „Veseljem ti nagovještava” i „Oj, pastiri, čudo novo” učenika Ante Skenderovića, nadalje, prigodnih duboko duhovnih misli o Božiću, veoma lijepo iznesenih sa strane učenika Inez Kvarde i Marka Kovača, te uz ravnateljstvo nastavnice Zlate Gergić sa strane najmlađih izvedenog spleta božićnih pjesama, uza zvuke tamburica ozvučene širom svijeta pjevane božićne „Sveta noć, tiha noć” te kazivanje stihova vezanih za Božić, koncertni duet na flauti učenice Fruzsine Fü-

zesi i glasovira učenika Marka Rusa, stihovi Endrea Adya «Mala božićna pjesma» recitirana sa strane učenika Szabolcsa Szilágyia, i na umjetničkoj razini izvedena plesna koreografija devet djevojaka «Nebeski znak» umjetnice Marije Silčanov-Kričković, pa sve do – uz gromoglasno pljeskanje i ovacije učenika – sa strane članova nastavnickoga zbora, na stranim jezicima izrečenih božićnih i novogodišnjih čestitaka – vjerno je očitivalo duboku duhovnu atmosferu koja je prevladala gledateljstvom, a napose sudionicima i cijelim školskim predvorjem.

Na koncu predbožićnoga školskoga slavlja, riječi zahvalnosti za prekrasno izvedeni prigodni program nastavnicima Mirjani Karagić, Zlati Gergić, Mariji Silčanov, Jadranki Hegedűs, Anici Mandić, Marti Romac-Orosz izrekla je ravnateljica Anica Petreš-Németh, a zatim posebno pozdravila ugledne goste: savjetnika Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Davora Pomykala, vodeću savjetnicu Glavnog narodnosnog odjela za pri Ministarstvu prosvjete i obrazovanja Janju Horvat, zamjenicu predsjednice Hrvatske samouprave grada Budimpešte Mariju Lukač, predsjednicu Roditeljske zajednice i Kuratorija zaklade hrvatske škole Editu Gál Varga, predsjednika Školskoga vijeća Martina Ispanovića.

Ravnateljica je svima zahvalila na sudjelovanju na zajedničkoj svečanosti iščekivanja Božića te poželjela čestite i u miru provedene blagdane te sreće u novoj godini.

Bio je to ujedno i povod da se svečano uruče stipendije (po 50 tisuća forinti) Hrvatske samouprave Budimpešte učenicima Elizabeti Abraham, Dori Varga i Marku Štajneru, a HDS-ovim Zidnim kalendarom za 2009. godinu, što ga je objavila Croatica, nadareni su autori najboljih crteža «Coatiade – 2008» Dalma Juhas (I. mjesto, 12. r.), Lelle Tomszer (II. mjesto, 1. r.), Lidija Pančić (III. mjesto, 10. r.), Dora Varga i Dominika Papp (5. r.) te Sonja Červeni i Levente Péntek (2. r.).

m. d.

MOHAČ – Tradicionalni ophod bušara bit će u Mohaču i u ovome pokladnom razdoblju. Od 19. do 24. veljače niz programa čeka znatiželjnike na mohačke ulice i trgove, u izložbene i druge gradske prostore. Kako kažu organizatori, grad Mohač, svjetski poznati običaj mohačkih Šokaca privlači iz godine u godinu sve veći broj znatiželjnika u Mohač, i velika je turistička atrakcija grada na Dunavu u čijoj provedbi sudjeluju i tamošnji Hrvati-Šokci Mohača, tako Hrvatska samouprava, Šokačka čitaonica, KUD Zora i KUD Mohač, orkestri mohačkih Hrvata, kojih ima više, te mnoštvo naših sunarodnjaka koji se oblače u stoljetne larfe i kožuhe predaka. Kako današnja legenda veli, buše su znak sjećanja na pobjedu i tjeranje Turaka. Stari Šokci, po legendi, od turskoga progona sakrili su se na močvarnome mohačkom otoku. Kada im je dosadilo skrivanje, obukli su se u strašne maske, naoružali čegrtaljka i pod okriljem noći prešli Dunav čamcima, te otjerali Turke. Mala je vjerojatnost da se to tako dogodilo, ali ostala je čarobna priča i običaj koji se sačuvao do danas. Prvi pisani dokumenti o ovom običaju potječu s kraja XVIII. stoljeća. Buše počinju svoj ophod posljednje pokladne nedjelje i vesele se do početka Čiste srijede. Posljednji pokladni četvrtak rezerviran je za djecu i dječje bušare, jankele. Tako je bilo nekada, tako nekako je i danas, doduše, sa sve manje bušara Šokaca.

Trenutak za pjesmu

Knez Novak

I pomisli

I pomisli vsaki hrstjanin
da sa svet ništare ni,
jere gdo ga veće ljubi,
ta ga brže zgubi.

Nu jošće pomisli vsaki sada
ča se najde ot nas tada,
gda se duša strahom smete,
a dila nam se skruti nete.

Kronika jedne čavoljske obitelji

Rodoslovlje Mandićevih

VELIKO OBITELJSKO STABLO MANDIĆEVIH

Nedavno je pod naslovom *Obiteljska kronika 1675–2008. Veliko obiteljsko stablo Mandićevih* izašla najnovija knjiga dr. Miše Mandića, šesnaesta u nizu njegovih čavoljskih etnoloških izdanja, koja je objelodanjena za njegov 80. rođendan. Kako ističe sam autor, ona je sažetak i plod dugogodišnjega sakupljačkog i istraživačkog rada, u spomen na pokojnu suprugu, a posvećena unucima. Sve to u godini obilježavanja 320. obljetnice doselidbe bunjevačkih Hrvata.

Autor je svoju knjigu prikazao na proširenoj sjednici školskoga nastavničkog zbora u Čavolju, zatim na završnoj godišnjoj skupštini udruge Zavičajnog i muzejskog kruga, te nedavno i na svečanosti koja je u suorganizaciji Narodnoga stručnog odjela Mađarskoga etnografskog društva i Muzeja Istvána Türra u Baji održana u povodu njegova 80. rođendana.

Svojevrсна „obiteljska saga” na 560 stranica, raščlanjena je na šest poglavlja, a uljepšana i obogaćena s ukupno 187 fotografija, crno-bijelih i u boji.

Putem zemljopisnog položaja i situacije stoljećima je zračila tradicija rimokatoličke skupine bunjevačkih Hrvata. Ovo djelo oslikava njihovu bogatu etnografsku baštinu i običaje među četiri narodne kulture sela, s

osvrtnom na trinaest naraštaja obiteljskog stabla, a polazeći od prapostojbine i predaka koji su osnovali selo, u obliku kronike vodi nas do naših dana. Knjiga je sociološki dokument vremena i jedne obitelji, iskreno ispričana kronika, uvjerljiva uspomena. Autor je velik broj prikupljenih podataka, činjenice i sudbine, kao glava obitelji, složio u cjelinu, služeći se obilnom arhivskom građom, te priopćenjima kazivača, koji više nisu među nama, ali je njihovo umijeće ostalo sačuvano u autorovim zapisima i brojnim izdanjima.

Jedan od Mandića 1720. dobiva naslov plemića, a o tome svjedoče povelja (armales) i obiteljski grb. Knjiga je zapravo nastavak izdanja iz 2003. pod naslovom *Uspomene jednog života*. U prvom poglavlju prikazuje se zajednički život pet naraštaja čiji je sudionik bio i sam autor, uloga vjere, rodbinske veze. Drugo poglavlje priča je o sudbini, životnom putu pedagoga, dužnosnika javnog života, zavičajnog pokreta, narodnog života i glavnog tajnika DSJS-a. U trećem poglavlju autor piše o prapostojbini bunjevačkih Hrvata i istraživanju rodoslovlja. O očevoj grani Mandić, majčinoj grani Vidović, te daljnjih Patarica i Rudić, a osvrće se i na obiteljsko stablo svoje supruge, obitelji Horváth i Kumlicska, doseljenih razmjennom stanovništvu između Mađarske i Čehoslovačke. Četvrto poglavlje govori o đačkim i mladalačkim danima, o prijateljima, plesu, društvenom životu, ljubavi, braku i odgoju djece. Peto poglavlje posvećeno je pokojnoj supruzi, zajednički provedenim godinama, životu i rastanku. Šesto poglavlje osvrće se na blisku prošlost, na život bez voljene supruge.

Uz Prolog, poslije Epiloga, slijede priloz i fotografije. Završnim mislima autor ostavlja svojevrsnu oporuku, daje poticaj djeci, unucima, obitelji na očuvanje tradicija, na njegovanje zajedništva obitelji Mandić.

Na velikom stablu 13 jabuka simbolizira broj naraštaja, na granama drveta 59 jabuka, s osobnim imenima, pak potomke. Lijevo dolje smješteni crtež upućuje na kolijevku, na prapostojbinu, desno obiteljski grb Mandićevih u boji.

„Naša je obitelj u panonskome moru naroda i bez zemljopisne povezanosti s prapostojbinom opstala, očuvala jezik, milozvučnu ikavicu, bogatstvo običaja i razgranatu umjetnost. Nomen est omen. Ime je znak” – završne su riječi autora dr. Miše Mandića.

S. B.

PEČUH – U Hrvatskom kazalištu u tijeku su probe na novoj lutkarskoj predstavi čija se premijera očekuje 17. siječnja s početkom u 19 sati. Radi se o poznatoj priči N. Gernet–T. Gurewicz–D. Foretić: *Patkica Blatkica* koju režira Petar Šurkalović, ravnatelj mostarskoga Lutkarskog kazališta, s kojim Hrvatsko kazalište ostvaruje već dugogodišnju suradnju. Tako je Šurkalović već režirao za pečuško Hrvatsko kazalište lutkarsku predstavu *Zlatna ribica*, čija je premijera bila u siječnju 2007. godine. Inače, napomenimo kako je istoimenu predstavu Šurkalović 1996. godine režirao i za potrebe svoje kazališne kuće, te kako pečušku izvedbu priprema uz pomoć Ive Grišnika, Erike Žarac, Eve Polgar i Slavena Vidakovića. Osim premijere, koja će biti 17. siječnja, predstava se u Hrvatskom kazalištu može pogledati i 26. siječnja s početkom u 14 sati i 30 minuta.

Koljnofke na šopronskom balu, na sredini Mirjana Grubić, najlipša Hrvatica Ugarske

ZAGREB – Hrvatski rukometni savez na konferenciji za medije predstavio je odličja koja će se dijeliti na Svjetskom prvenstvu u Hrvatskoj 2009. godine.

(Foto: Cropix/ Ronald Goršić)

Prve Inine benzinske crpke kod Zalakomára

MOL će na autocesti M7 kod Zalakomára graditi dvije benzinske crpke pod Ininim zaštitnim znakom. Crpke će se graditi kod dionice 193 i, prema očekivanjima, otvorit će se u siječnju 2009. Po informacijama Mađarskoga telekomunikacijskog ureda (MTI) benzinske su crpke već napunjene, postavljene su Inine oznake i stupovi za informaciju cijena. MOL je Inin strateški partner od 2003. i ovaj potez je još jedan korak u jačanju tog partnerstva, kazao je potpredsjednik MOL-grupe za maloprodaju László Geszti. Član Inine uprave i izvršni ravnatelj Segmenta djelatnosti trgovine namalo Niko Paulinović istaknuo je kako je strateško partnerstvo INA-e i MOL-a donijelo mnoge koristi za obje kompanije u posljednjih pet godina, od zajedničkih istraživanja do ulaganja te kako partnerstvo jača izgradnjom tih postaja u Mađarskoj.

MOL je 2003. g. kupio 25% plus jednu dionicu INA-e, a u listopadu ove godine, kao rezultat javne kupovne ponude, osvojio je sveukupno više od 47% vlasničkog udjela najveće naftne kompanije u Hrvatskoj. MOL ima više od tisuću crpki u pogonu po srednjoj i jugoistočnoj Europi. Inina tržišna vrijednost u ljeto 2008. nadmašila je 5,5 milijardi dolara. Osim svoje ključne uloge u Hrvatskoj, djeluje i na polju istraživanja i eksploatacije u Siriji, Angoli, Egiptu i drugim afričkim državama, odnosno na Bliskom istoku. U Ininom su vlasništvu dvije rafinerije nafte u Hrvatskoj (Rijeka i Sisak), iznad toga ima u pogonu mrežu od 435 crpki u državi te nadalje 49 crpki u jugoistočnoj Europi.

Narodnosna večer u Kispestu

U budimpeštanskom Radničkom kulturnom domu XIX. okruga, Kispesta, u organizaciji mjesne većinske samouprave, 5. prosinca priređena je 12. Narodnosna večer, koju su otvorili ravnateljica Doma *Ilona Gábor* i dogradonačelnik *György Vinczek*, ističući bugarsku, hrvatsku i srpsku narodnosnu zajednicu koje su izgradile uzajamne kulturne, radne, športske i prijateljske odnose.

Uime hrvatske samouprave mnoštvo posjetitelja pozdravila je *Marija Petrić*, predstavivši ujedno goste iz zbratimljenoga grada Vrbovca, tamburaški orkestar Svit.

Kvintet mladih tamburaša ovim je povodom – uz učestalo pljeskanje oduševljene publike – izveo kolaž omiljenih hrvatskih novoskladanih pjesama poput: *Dobro mi došel, prijatelj, Ravnica, Da te mogu pismom zvati, Hej, kakve sam konje imo i Tamburaši* pokraj Dunava.

Na koncu šarolikog programa pojedinih

ansambala svaka je manjinska samouprava pozvala goste na kušanje svojih nacionalnih specijaliteta, što je kod nas bila vrbovečka rakija i vino, svježi bureci pripremljeni u uzornoj pekarnici g. Pavlovića. Naravno, druženje se nastavilo uz razdragano pjevanje i plesanje.

Međudobno smo saznali da je tamburaški sastav *Svita* – čiji su članovi *Miro Vučinovec* (primica), *Marko Vuković* (vokalni solist, bas), *Marijan Cvetvičan-Cvito* (basprim), *Mario Trtnjak* (basprim) i *Ivica Donović* (kontra) – prije 15 godina bio u sastavu gradskoga velikog tamburaškog orkestra, a prije šest godina se izdvojio i osamostalio. Po drugi put su u Budimpešti, a gostovali su i u Sloveniji. Mladi tamburaši, svirajući hrvatsku narodnu, novokomponiranu i zabavnu, čak i klasičnu glazbu, zabavljaju svoje slušatelje u raznim prigodama, svadbama. Budu li pozvani, rado će doći ponovno u Mađarsku.

M. Dekić

BARČA – U tom je gradu 18. prosinca održan Dan manjina Šomoške županije. U Šomođu žive pripadnici triju velikih manjinskih i etničkih zajednica: Hrvati, Nijemci i najbrojniji Romi. Ove tri manjine imaju i svoje županijske manjinske samouprave koje su i bile poticatelji prvoga Županijskog dana manjina. Proslavi u Barči, između ostalih, nazočio je i predsjednik Skupštine Šomoške županije *Attila Gelencsér*. Ovogodišnji prvi Županijski dan manjina u Šomođu ustrojila je Hrvatska manjinska samouprava te županije, a održan je u barčanskom domu kulture, uz bogati kulturni program u kojem su sudjelovala i dva hrvatska folklorna društva: *KUD Podravina iz Barče* i *KUD Drava iz Lukovišća*. U sklopu Dana predsjednici manjinskih samouprava u gradu Barči, hrvatske, njemačke i ciganske, potpisali su, jedinstveni u svojoj vrsti, sporazum o suradnji. *Jelena Čende*, predsjednica barčanske Hrvatske samouprave, *Imre Balogh* i *Éva Rippel* suglasili su se kako će više programa, među inim, kulturnih i programa poradi očuvanja običaja prirediti zajednički. Tom je prigodom, kako donosi internetska stranica grada Barče, *Jozo Solga*, predsjednik Hrvatske samouprave Šomoške županije, izjavio kako je ovo jedinstveni primjer suradnje. Partneri se nadaju kako će naići na potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, Hrvatske državne samouprave, Samouprave Šomoške županije i samouprave grada Barče.

Koncert u Kaćmaru

Anett Balažić

Dana 29. prosinca 2008. godine priređen je već treći Novogodišnji koncert u Kaćmaru. Osim Seoske samouprave, organizatori su bili Hrvatska i Njemačka manjinska samouprava. Ove su nam godine gosti bili Festivalski tamburaški sastav Hrvatskoga kulturnog centra „Bunjevačko kolo” iz Subotice, što su ga dopratili dirigentica, profesorica Mira Temunović, Vojislav Temunović, organizator „Festivala bunjevački pisama”, i Nela Skenderović, član vodstva HKC-a.

Na programu su imali: Bunjevačko momačko kolo, Vojvođansko kolo broj 23, nastupila je Anett Balažić, vokalna solistica iz Kaćmara koja je sudjelovala već dvije godine za redom festivalu bunjevačke pisme u Subotici, (Anett je inače maturantica Hrvatske gimnazije Miroslava Krležu u Pečuhu), s pjesmom „Jesen stiže”, tekst: Marko Dekić, glazba: Milan Rus, aranžman: Nela Skenderović. Gosti su izveli i W. Bernau: „Ciganska svita”, Koncertni friš, nastupio je i Ivan Stipičić, vokalni solist – Božićne pjesme iz Bačke: Spavaj, mali Božiću, Srićna noć je prispila, Radujmo se i pivajmo, te sedmogodišnji Luka Skenderović, vokalni solist, s pjesmama: „Zaškripio stari deram” i „Al sam rdav”.

Drugi orkestar koji je nastupio te večeri bio je Harmonikaški sastav Madaroš-Kaćmar. Voditelj mu je István Geiger, kantor. Osim božićnih pjesama, na repertoaru je imao mađarske i njemačke narodne napjeve.

Program je protekao svečano, u dobrom raspoloženju, u punom domu kulture, gdje su se okupili većinom Kaćmarci. Nakon 90-minutnoga koncerta gosti su pozvani na večeru i druženje u blagovaonicu osnovne škole. Načelnik sela Endre Pál zahvalio je orkestrima na lijepom programu. Skupinu iz Subotice dočekala je Teza Vujkov Balažić, dopredsjednica Hrvatske manjinske samouprave, pred župnom crkvom, posvećenom Ivanu Nepomuku. U crkvi su gosti pogledali betlehem, doznali kada i kako se drže mise na hrvatskom jeziku. Čudili su se što većina Bunjevaca sjedi u crkvi na desnoj strani. To je zbog toga što su prozore, kipove na toj strani poklonili Bunjevci (imena darovatelja su označena). Poslije smo, zajedno s bača-Stipanom Alagom, pogledali 2006. godine obnovljenu Vodicu. Tamo nam se pridružio i Ivan Matoš, zastupnik Hrvatske manjinske samouprave, koji je za vrijeme koncerta prodavao cedejke s VIII. „Festivala bunjevački pisama”, i one s božićnim pjesmama iz Subotice. Anett Balažić je između nastupa dvaju orkestara otpjevala pjesmu „Lijepa li si”, u pratnji svoje gitare.

Uvečer u 9 sati gosti su se oprostili, iako put nije dugačak, ali usput je granica, pa se ne zna koliko vremena treba da se prijede. Zahvalivši i zaželjevši im sretnu novu godinu, oprostili smo se od tamburaškog sastava „Bunjevačkog kola” iz Subotice.

Tekst i slika: Teza Vujkov Balažić

Harmonikaški sastav Madaroš-Kaćmar

DUŠNOK – Tradicionalno Racko prelo u Dušniku, koje se priređuje u glavnoj organizaciji Pjevačkoga zbora „Biser”, ove će se godine održati u subotu, 24. siječnja, s početkom u 19 sati. Na zabavi koja će se, već po običaju, upriличiti u mjesnoj Čardi „Leneš”, okupljene će zabavljati Orkestar „Zora” iz Tukulje pod vodstvom Krunoslava Kiće Agatića.

ŠOPRON – Unuka Mihovila Nakovića (ki je bio kantor-učitelj i ravnatelj škole u Koljnofu od 1874. sve do smrti, 1900. ljeta), Olga Poór-Tisztartó, umrla je u 96. ljetu svojega žitka, nazvivala nas je Ingrid Klemenšič, koljnofska učiteljica ka je i osobno poznala rođakinju gradišćanskoga školnika. Pokojna je takaj bila učiteljica, podučavala je blizu varoša Veszpréma, a u zadnji ljeti je živila u šopronskom staračkom domu. Sprohod Nakovićeve nukice bio je 12. januara, pondiljak, u 13 uri u šopronskom cimiteru.

GORNJI ČETAR – Mjesna Hrvatska manjinska samouprava i Hrvatsko kulturno društvo Četarci po drugi put priređuju Hrvatski bal u mjesnom domu kulture 17. januara, subotu. Svetačno otvaranje je u 20 uri, nastupaju mišani jačkarni zbor Ružmarin i HKD Četarci. Za folklornim programom slijedi večera i zabava na mužiku sastava Karambolo. Goste čekaju i vridne nagrade na tomboli.

PETROVO SELO – Kako nas je informirala peljačica petrovskog Igrokazačkoga društva Ana Škrapić-Timar, i u ovoj kazališnoj sezoni se pripremljaju presenetiti prvenstveno svoju vjernu gradišćansku publiku. Šalni igrokaz pod naslovom Dragi rođaci je po originalu kusić Hermine Sandler, i preveo ga je dr. Štefan Geošić, rodnom iz Petrovoga Sela. Ovu komediju smo mogli jur viditi prlje nekoliko ljet i u izvedbi klimpuškoga teatra. Premijera je predviđena 22. februara, nedilju, u mjesnom domu kulture.

KOPRIVNICA – Izložba „Cvijeće u hlebinskoj slikarskoj školi – Ni med cvjetjem ni pravice”, na kojoj je izloženo 50 slika hrvatskih umjetnika s vječnim motivom cvijeća, postavljena je do 15. veljače u Galeriji naivne umjetnosti u Hlebinama. Izložena su djela, između ostaloga, i klasika naivne umjetnosti Ivana Večenaja i Mije Kovačića. Slike je izabrao tročlani odbor: Josip Fluksi, Vladimir Milak i Mario Lenković. Četrdeseta obljetnica Galerije naivne umjetnosti u Hlebinama obilježava se brojnim projektima.

(Hina)

Šopron i ljetos otvorio balsku sezonu Gradišća

Babi i Marica Grubić s nagradami ke su čekale srične dobitnike

Prošle subote u centru grada Šoprona, u Hotelu Pannónia, su dočekali svoje goste ljetos na prvi, a drugačije jur na 32. tradicionalni hrvatski bal Gradišća, organizatori Koljnofsko hrvatsko društvo i Šopronsko hrvatsko društvo. Po riči predsjednika Koljnofskoga hrvatskoga društva Franja Grubića, i ovo ljetos je skupadošlo na ov bal kih dvisto ljudi iz Hrvatske, Austrije, Slovačke, a ne nazadnje i iz naših naselj. – *Za nas je najvažnije da mi kanimo i dalje držati ovu tradiciju, je li kriza ili nije, da mi Hrvati ki se ne strefimo svaki dan, da se malo družimo, razgovaramo uz dobru muziku i da se naši gosti dobro čutu i zadovoljno pojdu domom.* Da je ova fešta jedna od najelitnijih, to pokazuju prekrasne i pravoda skupocjene haljine na dama u divnom ambijentu, da je zabava na nivou, to garantira svenek i muzička kompanija iz Hrvatske, u ovom slučaju sastav Zvučni zid iz Osijeka. Program je moderirala najlipša Hrvatica Ugarske, rodos iz Koljnofa, Mirjana Grubić u pratnji Petra Mogyorósija. Med časnim gosti su bili pozdravljeni veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić ter voditeljica Konzularnoga odjela, savjetnica Carmen Floršić, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp i predsjednica Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj Marija Pilšić. Bal su otvorili Koljnofski tamburaši, pod peljanjem Geze Völgyija mladjega, a

Folklorna grupa Koljnofsko kolo

virtualnost na vlašći instrumenti su prezentirali i s pjesmom Čardak, ka je jako popularna ne samo med koljnofskom mladinom nek i u cijeloj Hrvatskoj, a refren, „*Ne čuje se sa čardaka pjesma stara, pjesma laka, otkad tebe nema kraj mene. Vino pijem tugu krijem, ništa više isto nije, otkad tebe nema kraj mene...*“, publika je skupa pjevala s izvodjači. Peljač sastava je ovako komentirao pjesmu: – *Naše jačke ovde u Gradišću naši ljudi poznadu, sto put smo je igrali od najpr do ponajzad i ova jačka našoj dicit jako se vidi i jako rado ju igradu. I zato smo mislili, zašto ne bi razveselili uprav s ovom jačkom publiku na balu. U mužiki nij granice, niti politike.* Novoutemeljena folklorna grupa *Koljnofsko kolo* dvi ljeti djeluje, pod peljanjem Petra Mogyorósija i ovput su s velikim uspjehom predstavili Medjimurski ples, potom su pak za prvi valcer poiskali tančoši partnere i partnerice kod stolov, a tim je započet i

opušteniji dio bala. Za ukusnom vičerom prodavale su se tombole, začelo se je i licitiranje na dalmatinski pršut. Spodobno kot i svako ljetos, brojni sponzori su ponudili vridne nagrade, i sigurna sam, iz bala se je mnogo sričnih i zadovoljnih ljudi ganulo domom, ki su sve tuge i brige zabili u ovoj šopronskoj hrvatskoj noći.

-Tiho-

S Koljnofskimi tamburaši je skupa jačila publika na otvaranju bala

Četarska škola u decembru svečuje narodnosti

„U Ljeti prirode“ tema je bila žetva i žetveni običaji

Južnogradišćanska škola u Gornjem Četaru je specijalna po svoji učenici ki putuju iz cijele okolice, ukupno iz šest naselj. Naraj (Nárai) je ugarsko naselje, Keresteš i Pornova su nimška sela, Hrvatske Šice, Gornji Četar, Narda su naše, hrvatske baze, ali kako, na koji način bi znali govoriti učenici med školskimi stijenami po nimški ali po hrvatski kad jezik komunikacije je u svakom slučaju ugarski. Ostaju samo jezične ure za čist govor i materinsku rič praocev ter trojezične skupne priredbe.

Jedan od tih jako atraktivnih cjelodnevnih zgoditkov je Dan narodnosti, koji je 10. decembra, srijedu, jur sedmi put nudio zanimljiv sadržaj vezano uz žetvu i žetvene običaje. Ana Poljak-Šaller, učiteljica hrvatskoga jezika, cilj ovoga dana je ovako koncipirala: – *Ja sve bolje ćutim da doma jedva se bavu starimi običaji, sve manje govoru materinski jezik, i*

mi moramo ovde u školi jako čuda djelati da ostane u mladi da su oni pripadniki nimške ili pak hrvatske narodne grupe. Da ne smu pozabiti ni jezik ne, da naše običaje čuvaju i ke smo zanemarili, zabili te znova saberu ter oživu. U tom duhu je otvorena predmetna, dokumentarna i fotoizložba u mjesnom kulturnom domu s orudalji, sredstvi negdašnje žetve, sa starimi kipici, pšenicom, zobom, kukoricom napunjenimi košarami, slamom, vrićom itd. Posebno su bile fotografirane, predstavljene ljekovite rasline ke se najdu u toj bogatoj okolici, ke su na zdravlje človiuku i dobro dojdnu u vračenju, a tomu je uzrokom služilo i Ljeto prirode. U kvizu za dicu gornjih razredov su zadaće uglavnom bile sazidane na glavnu temu, jer su diozimatelji i na ov način mogli dokazati što su sve toga dana naučili. Na hodniku su gladne i žedne sudionike dočekali iz različite muke pečeni kruhi namazani s putorom, lekvarom i medom, a potom se je kušao i čaj iz kamilice, koprive itd. – *Ideja za temu današnjega dana zato je došla kad jur u naši seli jedva ima blaga, ovakovih starih orudaljev dica gor vidili nisu, ne da im onda znaju ime. Stare riči ovako si bolje zapametu i neće im biti čisto tuje kot srp, kosa, brus. Po meni bi još bilo zgodno ako bi bili pozvali nekoga gdo je još ovako žeo, gdo je još ovako kosu brusio. Kad smo im rekli da bit će ova izložba i neka iz doma donesu sve što je vezano uz žetvu, pitali su, hoće li traktore dopeljati?! – rekla je šaljivo nadalje hrvatska učiteljica. U posebni djelaonica su se učile jačke, upoznala su dica vrste žita, a iz različitih simen su mogla kipice napraviti. Dan narodnosti jur sedmi put je završen s plesačnicom.*

-Tiho-

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fifehaza

Što nas čeka u novoj godini

Prije negoli uđemo u neku novu godinu, mnogi nagađamo kakva će biti, razni stručnjaci na raznim poljima pokušaju pogađati predstojeću godinu. Meteorolozi nagađaju vrijeme, političari događanja u politici, gospodarstvenici strujanja gospodarstva. Čuli smo podosta o svjetskoj krizi, o teškim godinama, no prognoza nikada ne može biti sigurna. Najbolje je ako se nadamo u bolje, ali ne izgubimo iz vida poteškoće koje nas mogu snaći. Unatoč svjetskoj krizi, i u ovoj ćemo godini moći uživati u mnogim događanjima i sadržajima koje volimo. Nekoliko sam ih izabrala s interneta:

U novoj, 2009, godini ljubitelji filmova **Harry Pottera** moći će pogledati **novi film**. Novi nastavak priče o čarobnjaku Potteru otkrit ćemo u lipnju 2009, i to u filmu „Harry Potter and the Half-Blood Prince“ u kojem glumi stalna ekipa predvođena Danielom Radcliffeom i Emmom Watson. Harry sada pohada već šestu godinu škole vraćanja i čarolije te pronalazi knjigu „This Book is the Property of the Half-Blood Prince“ iz koje saznaje mnogo činjenica iz Lord Voldemortove mračne prošlosti.

Oni koji vole šport, a osobito rukomet, moći će uživati u **Svjetskom rukometnom prvenstvu** koji će se održavati u **Hrvatskoj**. Najbolji svjetski rukometaši okupit će se u zemlji svjetskih prvaka iz 2003. i olimpijskih pobjednika iz Atene. U Zagrebu, Splitu, Zadru, Varaždinu, Osijeku i Poreču 24 reprezentacije će se boriti za naslov svjetskoga prvaka. Prvenstvo počinje 16. siječnja, a prva utakmica odigrat će se 24. siječnja u zagrebačkoj Areni. Finalna utakmica odigrat će se 1. veljače u Areni.

Betlehemari KUD-a Tanac

U nedjelju, 21. prosinca, u Kozaru i Olasu održali su se božićni, točnije predbožićni programi koji su okupili Hrvate-Šokce tih naselja u kojima djeluju i hrvatske manjinske samouprave čiji su zastupnici na prošlim manjinskim izborima osvojili svoje mandate u bojama KUD-a Tanac. U poslijepodnevnom satima u kozarskom domu kulture bilo je živo. Dolazile su starice i starci, a naravno i mlađi, želeći vidjeti kako se davno očekivao Božić u bošnjačkim, a slično i u šokačkim kućama. Lijepo okićena dvorana, bor, stolovi puni kolača, pogačica, pa i vina, očekivali su i staro i mlado. Za program su se pak pobrinuli članovi KUD-a Tanac: momci predvođeni gajdašem Andorom Véghom i djevojke u pratnji Orkestra Vizin. Organizator tog popodneva bila je Hrvatska manjinska samouprava sela koja je nakraju poklonila Hrvatski kalendar svim Hrvatima i time im zaželjela sretan Božić. No time se ovaj dan još nije približio kraju; momci i djevojke sjeli su u svoje aute i prešli u Olas. Lijepo okićeni dom kulture i ondje je očekivao svoje goste, koji su se do 17.30 u velikom broju okupili. U programu, što ga je organizirala mjesna Hrvatska manjinska samouprava, sudjelovali su učenici osnovne škole, te mjesni pjevački zbor i, dakako, članovi KUD-a Tanac s istim programom koji su izveli i u Kozaru. Nakon programa momci-čestitari KUD-a Tanac posjetili su i obiteljske domove u Udvaru i Šarošu. Isti su momci, u ponedjeljak, posjetili obiteljske domove u Podravini: u Martincima, Lukovišću, Novom Selu, a u utorak domove u hrvatskoj Baranji: Dražu, Topolju.

Vesna Velin

Blagdan Sveta tri kralja proslavili harkanjski Hrvati

U organizaciji harkanjske Hrvatske samouprave i Mješovitoga pjevačkog zbora tamošnjih Hrvata, i ove je godine, u skladu sa već dugogodišnjom tradicijom, proslavljen blagdan Sveta tri kralja u harkanjskoj rimokatoličkoj crkvi, svetom misom na hrvatskom jeziku i koncertom prelijepih hrvatskih božićnih pjesama koji je slijedio svetoj misi. Svetu je misu predvodio kapelan Župe Svetoga Mihaela arhandela iz Donjega Miholjca Željko Grigić uz koncelebraciju domaćina, župnika rimokatoličke crkve u Harkanju Ladislava Ronte i župnika iz Vajslova Joze Egrija. Svetu misu svojim pjevanjem obogatio je Zbor Svete Cecilije iz Župe Svetoga Mihaela arhandela iz Donjega Miholjca, zbor koji slavi 80. godišnjicu djelovanja. Zbor, koji vodi sestra Nikolina Nikolić, koja je nastup zbora pratila na orguljama, dao je i koncert što je slijedio nakon svete mise. Napomenimo kao zanimljivost kako je Župa Sv. Mihaela arhandela 2007. godine proslavila 950. obljetnicu pisanoga spomena župne crkve podignute u čast Sv. Mihaela arhandela. U župi

sestra Nikolina Nikolić orgulja, vodi dva zbora, katehezu i vjeroučiteljica je u školi. Osim dječjega zbora, koji okuplja četrdesetak učenika različite dobi, redovnica Nikolić vodi župni mješoviti zbor koji smo imali prilike upoznati u Harkanju. Ona ističe da je zbor osnovao 1929. Josip Zalar koji ga je vodio do 1942. kada ga je preuzeo Ignacije Mandić. Od 1945. preuzele su ga sestre Svetoga križa iz Đakova koje ga vode do danas. Dirigentica u zboru je prof. Silvija Ježić-Knežević. Mješoviti zbor „Sv. Cecilija” ima 56 članova. Pjeva višeglasje, a više puta je nastupio na različitim svečanostima na području biskupije. Redovnica Nikolić ističe da su u crkvi vrijedne orgulje koje su kupljene u Beču 1859. Gradio ih je Franjo Focht. Graditelj crkve Sv. Mihaela i osnivač župe palatin Rado zaželio je da ovdje bude svećenik koji će danju i noću obavljati službu Božju. Nju je povjerio Sv. Petru pečuškom, a biskupa Maura posvojio kao oca. Kako za Hrvatski glasnik reče Đurđa Geošić, dopredsjednica Hrvatske samouprave, harkanjski se Hrvati okupljaju na redovitim mjesečnim svetim misama na hrvatskom jeziku koje služi velečasni Ladislav Ronta. Tako su se družili i na drugi dan Božića, 27. prosinca, na svetoj misi i nakon nje. Tada je i blagoslovljeno novo vino, jer su naši Hrvati vrijedni vinogradari koji imaju vinograde od Juda, do Haršanja i Tenkeša. Njihovim se okupljanjima sve češće odazivaju Hrvati iz Šikloša i Salante te iz još nekih hrvatskih naselja u Baranji. Tako je to bilo i 6. siječnja. Druženje domaćina i gostiju nastavljeno je i nakon prekrasnog koncerta uz domaće kolače i zalogaje koje su pripremile vješte ruke naših hrvatskih žena. Događaju je pribivao i Mišo Hepp, predsjednik HDS-a.

Branka Pavić Blažetin

Bunjevačko prelo u Baškutu

Uvod u pokladnu zabavu bačkih Hrvata

Niz pokladnih zabava, koje će se u idućih mjesec i pol dana prirediti u svim našim naseljima u Bačkoj, otvoren je u subotu, 10. siječnja, Bunjevačkim prelom u Baškutu.

Dugo godina prelo je bila jedina hrvatska priredba u tome bačvanskom naselju, koja se očuvala zahvaljujući poznatom tamburašu i učitelju tambure, pokojnom čika-Josi Ribaru, te Terezi Zorić Pap koja do danas sudjeluje u organizaciji. Svojim utemeljenjem 2001. organizaciju je preuzela Udruga bunjevačkih Hrvata. Do danas ostala je najveća i najposjećenija godišnja priredba mjesne Hrvatske manjinske samouprave, utemeljene 2002. godine, na kojoj se okuplja ne samo mala bunjevačka zajednica u Baškutu nego i velik broj gostiju iz drugih bačvanskih naselja.

Kao i svake godine, mjesna priredbena dvorana ispunjena je do posljednjega mjesta, a kako nam reče organizator, ove se godine pozivu odazvalo 280 gostiju, a sa članovima plesne skupine iz Pečuha bilo ih je preko tri stotine.

Već po običaju, prelo je otvoreno najpoznatijom preljskom pjesmom i bunjevačkom „himnom” *Kolo igra, tamburica svira*, nakon čega su okupljene uime organizatora pozdravili predsjednik Hrvatske samouprave Antun Kulišić na mađarskom, a dopredsjednica Ildika Pap na hrvatskom jeziku. Koristeći se prigodom, oni su zahvalili bača-Nikoli Švraki, jednom od najsvjesniji bunjevačkih Hrvata u Baškutu, koji im puno pomaže, predavši mu skroman poklon. Kako su naglasili, on je taj koji od njih najbolje govori hrvatski, svake godine daje najavu Bunjevačkog prela u hrvatskoj emisiji Radija Pečuha, govori o prošlosti i sadašnjosti mjesne bunjevačke

zajednice. Ujedno su zahvalili svima što su se odazvali pozivu da se zajedno vesele, zaželjvši im dobru zabavu.

Okupljenima se prigodnim riječima obratio i predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje Hrvatske državne samouprave Gabor Győrvári, koji je u svoje osobno, i u ime gospodina Miše Heppa, predsjednika HDS-a, srdačno pozdravio nazočne, te uz ostalo naglasio:

„Posebno mi je drago da vas mogu pozdraviti i da mogu sudjelovati na ovom programu, na Bunjevačkom prelom. Kao čovjek od struke, kao učitelj, ne mogu zaobići činjenicu da ovdje vidim dosta mladih ljudi i djece. Posebice mi je drago da su i oni nazočni na ovom

programu, i vjerujem da će ovakve, i priredbe sličnog karaktera, koje se vezuju za kulturu Hrvata-Bunjevaca u Mađarskoj, poslužiti poticajem mladim naraštajima da nastave učenje hrvatskoga, materinskoga ili očevinskoga jezika, da nastave njegovanje tradicije. Možda će to biti zalag da i kroz deset-dvadeset, možda i pedeset ili sto godina, možemo sudjelovati na Bunjevačkom prelom ovdje u Baškutu. Čestitam na organizaciji i zahvaljujem vam što ste ovdje i želim vam ugodnu zabavu.”

Nakon svečanih riječi uslijedio je prigodni program, a ove su godine prelo svojim nastupom uveličali i uljepšali KUD „Tanac” i plesna skupina HOŠIG-a „Miroslav Krleža” iz Pečuha, u pratnji Orkestra „Vizin”. Članovi KUD-a „Tanac” prikazali su splet hrvatskih plesova i običaja iz Podravine, bunjevačke plesove i Bošnjački kermez, a plesna skupina hrvatske škole bošnjačke plesove, u pratnji Orkestra „Vizin”, pod vodstvom Zoltána Vízvária. Svojim programom još su jednom potvrdili kako će se hrvatska kultura i tradicija i ubuduće njegovati te čuvati na pozornicama gdje publika to s radošću prihvaća, pa tako i u Baškutu.

Nakon oduševljenja programom gostiju iz Pečuha, kada su zasvirali članovi Orkestra „Orašje”, pod vodstvom Ladislava Kovačevića, cijela dvorana digla se na noge i zaplesala u velikom kolu, a dobro raspoloženje potrajalo je do zore. Posebno je oduševio velik broj mladeži, zagrijane za naše narodne plesove i običaje, što ulijeva nadu da će se naša tradicija i ubuduće uspješno njegovati.

Bio je to pravi uvod za pokladne zabave koje će sljedećih tjedana uslijediti u Čavoľju, Dušniku, Baji, Santovu, Kalači, Aljmašu, Baćinu, Gari, Kaćmaru, Bikiću i Čikeriji.

Tekst i slike: S. B.

Hrvatska

Počinje Svjetsko prvenstvo u rukometu

Od 16. siječnja do 1. veljače Hrvatska će biti domaćinom Svjetskoga prvenstva u rukometu 2009. godine. Natjecanje će se otvoriti u petak, 16. siječnja, u splitskoj Spaladium Areni susretom Hrvatske i Južne Koreje u B skupini, s početkom u 20.30, a može se pratiti u izravnom prijenosu na drugom programu Hrvatske televizije. U skupini B s Hrvatskom su još Kuvajt (18. siječnja), Kuba (19-og), Španjolska (21-og) i Švedska (22-og).

Natjecanje se održava u sedam hrvatskih gradova: Splitu, Osijeku (Dvorana Gradski vrt), Varaždinu (Sportska dvorana Varaždin), Zadru (Dvorani Krešimira Čosića), Poreču (Športski centar Žatika), Puli (Dom športova Mate Parlov) i Zagrebu.

Mađarska igra u Skupini A u Osijeku, u kojoj su još Australija (17. siječnja), Rumunjska (18-og), Slovačka (19-og), Argentina (21-og) i Francuska (22-og).

U skupini C u Varaždinu igraju Alžir, Makedonija, Njemačka, Poljska, Rusija i

Tunis, a u skupini D u Poreču Brazil, Danska, Egipat, Norveška, Saudijska Arabija i Srbija.

Svjetsko prvenstvo u Hrvatskoj 21. je u nizu. Prvo takvo prvenstvo, u takozvanome velikom rukometu, odigrano je daleke 1938. u Njemačkoj, koja je osvojila prvenstvo, a drugo 1954. u Švedskoj, gdje je naslov opet osvojio domaćin. Prvo svjetsko prvenstvo u modernom rukometu, na malim igralištima kakvo imamo i danas, održano je 1958. u NjDR (Istočnoj Njemačkoj), a prvi svjetski prvaci bili su Švedani. Zatim su se smjenjivale velike rukometne generacije Rumunjske, pa Rusije, a njihovu su prevlast prekinuli Švedani kao najveća generacija 90-ih godina. Francuska je došla do dva naslova, 1995. na Islandu i 2001. kao domaćin. Rekorderi su Rumunjska (koja je četiri puta igrala u završnici i četiri puta pobijedila) i Švedska sa po četiri naslova, slijedi Rusija (SSSR) s tri naslova. Ta prvenstva počela su i nastavila se s 8, 12, 16 i naposljetku s 24 sudionika, koliko ih ima i danas.

Preokret u svjetskome rukometnom poretku napravila je upravo Hrvatska kada je 2003. došla do naslova svjetskog prvaka u Portugalu. Hrvatska ima zapažena postignuća na svjetskim natjecanjima, jer malo tko se može za tako kratko vrijeme pohvaliti sa čak sedam medalja, među njima s tri zlatne. Na prvenstvima osvojila je jednu zlatnu medalju (2003. u Portugalu) i dva srebra (na svome prvom nastupu 1995. i 2005). Dodajmo da

usto ima i dva olimpijska zlata (1996. Atlanta, 2004. Atena), te po jedno europsko srebro (2008. Norveška) i broncu (1994. Portugal).

Mađarska je 15 puta bila na takvim prvenstvima, ali nikada nije osvojila medalju. Tek jednom igrala je u poluzavršnici u Japanu 1997. i osvojila četvrto mjesto. Premda je ženski rukomet uspješniji, mađarski rukomet ima visoki položaj u svijetu. Mađari su uvijek tu negdje, ali bez onoga najvećeg uspjeha, bez medalje.

Hrvatska je u pripremim susretima, pobijedivši dva puta Rusiju (u Zagrebu i Osijeku) te Sloveniju (u Splitu), pokazala sve svoje vrline i slabosti, ali i to što već odavno znamo, da može pobijediti svakoga. Najvažnije je ipak da će zaigrati i rukometni Mozart, jedan od ponajboljih svjetskih igrača Ivano Balić. Natjecanje rukometne elite, prekrasne novogradske rukometne dvorane (najveće Arena Zagreb s 15 tisuća, Spaladium Arena u Splitu s 12 tisuća mjesta), i veliko zanimanje što se pokazalo već u pripremim susretima, jamče nam da ćemo gledati pravu rukometnu feštu. Izabranicima Line Červara, predvođenim Ivanom Balićem, Igorom Vorićem, Perom Metličićem zasigurno će dobro doći potpora publike, koja je također pokazala da je najbolja. Zanimanje za rukometno svjetsko prvenstvo veliko je i u nas, a zbog svoje blizine, pa i zbog toga što u skupini A nastupa i Mađarska, u Osijeku se očekuje i veća skupina navijača iz Mađarske.

Poluzavršnica Svjetskoga prvenstva igra se 30. siječnja u Zagrebu i Splitu, a završnica (za 3. i 1. mjesto) 1. veljače u Areni Zagreb u Zagrebu.

S. B.

62. HRVATSKI BAL | KROATENBALL
24. 01. 2009., Parkhotel Schönbrunn
 XIII, Hitzinger Hausstraße 10-20

> Beč|Wien – Drežbeva – Zagreb <

Otvoranje | Eröffnung: 20.30 (Ulaz|Einlass: 19.30)
 Hrvatski folklor ansambl «Čup & prapitje» (Brodskovo)

Muzičke grupe | Benennung:
 Tonum (Zadar|Zagreb)
 IGH jazz orkestar (Zagreb)
 Tamborači (Wien|Burgonland)
 Fox (Wien|Burgonland)
 Čarobna kapica Inaite Kušarovicov (Brodskovo)
 Melodije (Hrv. kraljica|Brodskovo)

Program u polnoč | Mitternachtprogramm:
 Barbaritenori & Sestrotzet
 Moškovihrvatska kvadrilja

Ulaznice | Kartenzinsen:
 Predprodaja | Vorverkauf:
 4,- (| Eintrittskarte inkl. | Reservierung)
 40,- (| Eintrittskarte)
 25,- (| Ermäßigungskarte)
 Večernja blagajna | Abendkasse:
 45,- (Eintrittskarte)
 25,- (Ermäßigungskarte)

Inli & rezervacije za bal | Inli & Reservierungen:
 T: +31 | 504 63 54, M: uned@hrvatskicentar.hr
 Pretprodaja karat | Kartenvorverkauf:
 15. - 21.12.08., Mo-Fripon-pet., 18:00-20:00 h
 odjeb 07.01.09., Mo-Fripon-pet., 18:00-20:00 h
 Hrvatski centar | Kroatenballa | Zentrum | IV, Salmstraße, 14

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tih@croatica.hu, LEKTOR: Žilko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kft. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 5200,- Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PIPREMA, TISAK: CROATICA Nonprofit Kft., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270